

تحقیقات زیست محیطی در دانشگاه آذربایجان

رزاقی اصل ، رزاق و همکاران ، بررسی بیوسنوتیک
بویژه فونیستیک در اسکوی آذربایجان ،

نشریه پژوهشی دانشگاه آذربایجان، ج ۲، ش ۱۳۵۵

(شکارگراها و انگل ها) در این منطقه و مناطق مشابه همجوار
میباشد که اجرای آن با توجه بسایر اصول علمی و فنی
کشاورزی متناسب با استعداد و ویژگیهای این مناطق ، "عملادر
بالا بردن سطح زندگی و تامین رفاه کشاورزان و روستا نشینان
این مناطق موثر واقع گردیده و در حفظ محیط زیست و منابع
طبیعی منطقه مفید خواهد بود .

در این بررسی پس از اشاره به روش کار و هدف و تعریف
بیوسنوز ، ژئوبیوسنوز و اکوسیستم مطالعات انجام گرفته بشرح
زیر میباشند :

۱- شناخت جغرافیائی و خصوصیات طبیعی و کشاورزی
منطقه اسکو .

۲- بررسی های بیوسنوتیک در سه قسمت زیر :

۲-۱- بررسی فلور زراعی منطقه شامل ۱۰۲ گونه و
۱۱۰ واریته محلی (Population) .

شکوئی ، حسن ، حاشیه نشینان شهر تبریز ، نشریه

پژوهشی دانشگاه آذربایجان ، ش ۴ ، اسفند ۱۳۵۴

۲-۲- بررسی فون منطقه شامل ۱۰۴۰ گونه جانوری .
۲-۳- انجام مشاهداتی در زمینه بیواکولوژی گیاهان
زراعی و آفات گیاهان زراعی و فرآورده های کشاورزی و صنعتی
منطقه .

در این بررسی ، ابتدا مشخصات منطقه حاشیه نشین
تبریز ذکر میشود و سپس علل تشکیل حاشیه نشینی در تبریز
و عوامل موثر در انتخاب محل سکونتی حاشیه نشینان مورد
بحث قرار میگیرد . مطالعات انجام شده معلوم میدارد که
حرکتهای مهاجرتی از روستاهای آذربایجان بسوی شهر تبریز
و تشکیل منطقه حاشیه نشین قبل از سال ۱۳۳۶ آغاز گردیده
اما تشدید جریانات مهاجرتی میان سالهای ۱۳۵۴-۱۳۵۰

بطور کلی ، بررسی های انجام گرفته در این طرح
پژوهشی ، مقدمه و در حقیقت شالوده اجرای یک طرح مبارزه
تلفیقی (Lutte integree=Integrated control)
بمنظور کنترل گونه های جانوری گیاهخوار و زیان بخش (آفات
گیاهی و استفاده از گونه های جانوری گوشتخوار و سودمند

صورت گرفته است .

این زمان درست مقارن با دوره فعالیت‌های شدید ساختمانی و اقتصادی در تبریز میباشد که در بخش عمومی و خصوصی نیاز به کارگر غیر ماهر بیش از هر زمان دیگر احساس میشود .

در مطالعه حاشیه نشینان شهر تبریز پایگاه‌های اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی خانوادگی و مسائل مربوط به مسکن خانواده‌ها مورد بررسی قرار گرفته و لزوم یک برنامه ریزی اجتماعی جهت منطقه حاشیه نشین تاکید شده است . در نتیجه گیری نهائی ، فکر انتقال حاشیه نشینان از محل فعلی مردود شناخته شده چرا که با یکدم هزینه انتقال ، میتوان با عرضه خدمات رفاهی ، منطقه حاشیه نشین را آماده زندگی نیمه مطلوب ساخت . علاوه بر این انتقال حاشیه نشینان از محل فعلی اثرات شکننده اقتصادی و اجتماعی در پی دارد که باین زودی قابل ترمیم نخواهد بود .

تدین ، حبیب اله ، موحد دانش ، علی اصغر ،
مطالعاتی در زمینه هیدرولژی شهری و مقدمه ای بر
مسئله فاضلاب تبریز ، نشریه پژوهشی دانشگاه
آذربایجان ، ش ۱۰ ، بهمن ۱۳۵۵

پس از شرح مختصری از ساختمان زمین شناسی و مورفولوژی شهر تبریز ، حوضه آبریز شهر مورد بررسی قرار گرفته است در این قسمت ابتدا با استفاده از آمار هواشناسی تجزیه و تحلیلی از میزان بارندگی ، شدت بارندگی و توزیع مکانی آن انجام سپس با توجه به مطالعاتی که از آبهای زیر زمینی بعمل آمده بنکات خاص هیدرولوژی شهری اشاره شده است .

از جمله اینکه : اولاً بعلت موقعیت خاص مورفولوژی تبریز جریان آب ها بطور کلی در ابتدا بطرف شهر و بعد در امتداد اساسی شرقی و غربی بسوی دشت تبریز انجام میگردد . ثانیاً توسعه شهر در سالهای اخیر در قسمت شرق و قسمتی از مرتفعات شمالی و بطور کلی پیرامون شهر بر روی بلندیها صورت گرفته و این عمل باعث غیر قابل نفوذ شدن قسمت زیادی از مساحات شهر گردیده و ضریب جریان را افزایش داده است با افزایش سطح شهر در قسمت های مختلف و مصارف آب طبعا استفاده از سیستم فاضلاب چاهی باعث ازدیاد و رود آب در سفره زیر زمینی گردیده و این عامل ممکن است بمرور زمان بصورت حادی جلوه گر شود .

در خاتمه ضمن تاکید بر ضرورت ایجاد سیستم فاضلاب شهری یک بررسی مقدماتی از مسائل مصرف آب و ارتباط آن با شبکه فاضلاب در تبریز بعمل آمده و بر اساس آمار و ارقام قابل دسترس محاسباتی نیز بمنظور برآورد دبی فاضلاب ناشی از بارندگی و فاضلاب بهداشتی انجام گرفته و امکانات ایجاد فاضلاب از نظر فنی و بالاخره مسئله باز استفاده از آبهای فاضلاب بررسی شده است .

زهسازیان ، حسن ، بررسی بیماری پلاسیدگی
قارچی سیکلامن در تبریز ، نشریه پژوهشی دانشگاه ،
آذربایجان ، ش ۹ ، بهمن ۱۳۵۵

بیماری پلاسیدگی گل سیکلامن ، که از گیاهان زینتی بسیار پر ارزش کشور ما است در ماه مهر ۱۳۵۵ در گلخانه های تجارته تبریز مشاهده گردید و از نظر اقتصادی خسارت قابل ملاحظه ای به پرورندگان این گیاه وارد ساخت .

برای نیل به هدفهای زیر:

۱- تشخیص قارچ عامل بیماری

۲- مطالعه سیکل زندگی قارچ و نحوه آلودگی گیاهان

سالم .

۳- بررسی و توصیف علائم بیماری در اندام‌های

مختلف گیاه میزبان .

۴- کشف منشأ قارچ

۵- بررسی راه های جلوگیری از آلودگی گیاهان سالم

و طرق مبارزه با قارچ عامل پژوهشی با همکاری و کمک مادی مرکز

هم آهنگی مطالعات محیط زیست دانشگاه آذربایجان انجام و

گزارش نتایج حاصله بصورت نشریه ای در بهمن ماه ۱۳۵۵ از

طرف مرکز یاد شده منتشر گردیده است .

باروقی ، حسن ، شناخت خون حشرات تبریز

و پیرامون (بشعاع ۲۰ کیلومتر از تبریز) ، نشریه

پژوهشی دانشگاه آذربایجان ش ۸ ، بهمن ۱۳۵۵

نتایج حاصل از اجرای این طرح تحقیقاتی در ۲ نشریه

پژوهشی شماره ۶ و شماره ۸ مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست

دانشگاه آذربایجان بشرح زیر منتشر شده است :

در نشریه شماره ۶ (تیرماه ۱۳۵۵) تعداد ۲ فرم ، ۱۱

زیرگونه ، ۷۸ گونه ۷۰ جنس از ۲۴ خانواده متعلق براسته بال

پولک داران معرفی و توزیع جغرافیائی هرگونه در متن نشریه

آمده است .

نشریه شماره ۱۸ (بهمن ماه ۱۳۵۵) به ۲۰ خانواده ،

۷۵ جنس ، ۸۸ گونه ، ۵ زیرگونه و ۳ آبراسیون از سخت بالپوشان

اختصاص داشته و توزیع جغرافیائی هرگونه در متن نشریه منعکس

است .

نیشابوری ، اصغر مطالعه بادهای ارومیه ،

نشریه پژوهشی دانشگاه آذربایجان ، ش ۱۱ ،

شهریور ۱۳۵۶

آمارهای مربوط بسرعت و جهت بادهادر شهر ارومیه

که در ضمن یک پرپود شش ساله (از آغاز ۱۹۶۹ تا پایان

۱۹۷۴) جمع آوری شده بود مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته

تغییرات فصلی جهت و سرعت بادهای و اثرات آنها در توزیع

بارندگیها مطالعه گردیده است . نتایج حاصل از این بررسی

میتوانند برای حل برخی از مسائل محیط منجمله انتخاب جهات

و مناطق مناسب برای فضای سبز ، اتخاذ تصمیم درباره مناطق

صنعتی شهر و همچنین مساله انباشتن زباله ها و فضولات شهری

کمک کنند .

باروقی ، حسن ، شناخت فون حشرات تبریز

و پیرامون (بشعاع ۵۰ کیلومتر از تبریز) ، نشریه

پژوهشی دانشگاه آذربایجان ش ۱۱ ، شهریور ۱۳۵۶

نتایج حاصل از اجرای این طرح پژوهشی ، در جریان

بهار و تابستان ۱۳۵۶ تحت عنوان " راسته راست بالان " در

نشریه شماره ۱۱ (شهریور ماه) مرکز هم آهنگی مطالعات محیط

زیست منعکس است .

در این گزارش ۴۲ گونه ، ۲۹ جنس از ۸ خانواده معرفی ،

مناطق انتشار و تاریخ جمع آوری هرگونه در متن گزارش آمده

است .

موحد دانش، علی اصغر، خیام، مقصود،
حوضه قوری گل، مطالعه ای در زمینه مورفولوژی و
هیدرولوژی، نشریه پژوهشی دانشگاه آذربادگان
ش ۷، دیماه ۱۳۵۵

نیشابوری، اصغر، مطالعه بادهای تبریز، نشریه
پژوهشی دانشگاه آذربادگان، ش ۳، اسفند ۱۳۵۴

براساس آمارهائیکه در مدت ۱۶ سال (از آغاز ۱۹۵۸
تا پایان ۱۹۷۳) در ایستگاه هواشناسی تبریز در مورد باد جمع
آوری گردیده بررسیهایی روی سرعت بادهای جهت آنها و
تغییرات فصلی حرکتهای هوا انجام گرفته است. مهمترین
نتایج حاصل عبارتند از:

۱- شناخت روابط بین تغییر جهت بادهای و توزیع
بارندگیها.

۲- تعیین مناطق و جهات مناسب برای ایجاد فضای

سبز.

۳- راهنمایی درباره انتخاب مناطق صنعتی.

دریاچه قوری گل در ۴۵ کیلومتری شرق تبریز با
مساحتی نزدیک به ۲ کیلومتر مربع در بطن حوضه آبریزی
بمساحت ۴۰ کیلومتر مربع جایگزیده که حوضه یادشده خودیکی
از حوضه های فرعی حوضه آجی چای (حوضه شماره ۳ ایران)
بشمار می آید.

این دریاچه که در تمام فصول سال دارای آب بوده و
تغییرات جمعی آن نیز قابل توجه است در منطقه نیمه خشک
آذربایجان با توجه به محدودیتهای منابع آب و محیط های
طبیعی شگفت انگیز است.

با توجه به اینکه در این حوضه جریانهای سطحی وجود
ندارد (رودخانه ها) در این مطالعه ضمن بررسی سیمای طبیعی
و تشکیلات زمین شناسی و تحول مورفولوژیکی منطقه عوامل
بوجود آورنده دریاچه تعیین شده است.

در این گزارش از اندیسه های توپوگرافی و مورفولوژی
حوضه آبریز آبراهه ها، خاکهای منطقه، استفاده از زمین، و
کیفیت فرسایش و جریانهای سطحی و جریانهای زیر قشری
Hypodermique و بالاخره بررسی کوتاهی در جهت تنظیم
بیلان آبی دریاچه بحث شده است.